

730128/13

Adam Peterson'i

aulud.

Jurjewis.
A. Grenzsteini trükkoda.
1895

897.54

18 juu.

Adam Peterson'i

aulud.

Riigiraamatukogu. No. A 30128:13 ✓

7.11.40
Kr. 1.50 (3 bo.)
K. Naamni.

Jurjewis.

A. Grenzsteini trükkiloda.

1895.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 2. Сентября 1895 г.

T e r e t u s .

Tere, armas Eestimaa,
Kallis Eestirahwas ka,
Tere, iga Eesti rind,
Eesti muru, mullapind,
Tere, lahke Piiwimaa,
Minu kulda kodumaa,
Tere, ilus Hiisaaar,
Kena, kuulus Kuresaar,
Tere, lõbus Lääne meri,
Tere kõik, kel Eesti veri!
Õits'wad orud, metsad, mäed,
Eesti selged järved, jõed,
Hiidud, arud, aasad, luhad,
Manad, armsad, tutwad kohad,
Tere, linnad, külad, talud,
Paaned, loigud, saared, salud,
Tere, kallid kasu welled,
Tere, Eesti eided hellad,
Tere, helde emakeel,
Eesti mõnus mõte, meel!
Tere, puhtad, peened peiud,
Tere, hellad Eesti neiud,
Tere, Eesti laulu helin,
Manemuisse kandli kõlin,
Eesti elu, ilu, jumi,
Tere kõik, kell Eesti nimi!
Kaugel kaunilt kodupinnalt
Eian kaugel ema rinnalt,
Meel kord teretada teid
Oli ammugi mu püid.

W a n e m u i s e l e.

I.

Wanemuine, Wanemuine,
 Kõige kaunim kandlimees,
 Oled waga Wanemuine,
 Eesti püha pillimees!
 Õitsegu su õnnis luul
 Ikka Eesti elupuul,
 Kõlagu su kandli hääl
 Elustawalt Eestimaal!

Meie lahke laulufumal,
 Luule ande andija,
 Eesti uuel koidukumal
 Paulu lipu kandija!
 Sinu luule hõiskaw ikku,
 Kandli kõla kuninglikku
 Poogu lusti metsal, mäel,
 Täitku rinda imewäl!

Kuldse aja kuulutaja
 Põbusama lauluga,
 Sinu kandli kaunis kaja
 Helisegu üle maa!
 Paulgu sinu lahke meel
 Armsast õnne ajast weel!
 Sinu kandli kõlinad —
 Õnne ilma helinad.

Õige luule õpetaja,
 Tõid ta tule taewast wist,
 Tõid, me leina lepitaja,
 Eesti laulud Eedenist.
 Sinu luule hõisu hääl,
 Kandli kuldne ingli keel
 Kawa kaunilt kõlagu:
 Eesti rahwas elagu!

II.

Sa lustilööja, laululooja,
 Meil õnne aegu awalda,
 Sa wiisi wiija, tooni tooja,
 Meil endist ilu ilmuta
 Ja ela ikka Eestimaal,
 Su armsa holja aasa pääl.
 Siit oma mängi mäe päält
 Las' kuulda meid su kulda häält!

Oh luba luuletajale
 Su ärrast häältä õppida
 Ja lapselikul' lauljale
 Su nurmelt noodid noppida.
 Oh kingi Eesti pojale
 Su laulu wiisid lahkeste:
 Siis ilustan ma Eestimaad
 Ja kuldan kallist kodumaad.

Ei olli omal auu ei nime
 Ma sinu mängi mägedel,
 Ei looda, et mu laul mis ime
 Teeb helinat su hiiedel.
 Ma leinan kurwalt Kunglamaad,
 Weel taga tarka Taaramaad:
 Sest on mu luulel leina lehk,
 Mu laulul hale hoige-ohk.

Ei ihka enesele hinda
 Ma luule kõrgel lennu teel,
 Waid lapse armus Eesti pinda
 Weel kallistab mu kandli keel.
 Ma pisardan mu pilli pääl
 Mu Eesti piigal' hellale
 Ja kaastan mu kandli pääl,
 Kes süütaz leegi südame.

Weel weri nõnda weab mind,
 Ja sellel lillal lööb mu rind;
 See kaunis kuulus kukulind,

See olgu minu laulu hind!
 Muud auu ei ole tarwis mull,
 Sest sirgest sõtsist saab mull küll,
 See on mu õnne torni tipp,
 Sell' lehwib minu luule lipp.

Ei püia palka paremat,
 Ma laulu hinda heldemat,
 Kui Liimi piigat peenikest
 Ja Eesti neiut hellakest.
 Kui leiaks hellat elu sees —
 Kuis hõiskaks õnne hõlmas mees!
 Siis lõpeks lein mu meeledelt
 Ja kurbdus kandli keeledelt!

Benja Linnaš 1874.

Edasi, Eestimaa, edasi!

Edasi, Eestimaa, edasi!
 Selleks ammu aeg ju käes,
 Selju ergalta edasi
 Wanaisa waimu wäes!
 Edasi ja eemal jõua,
 Wahwa Wenemaa pool jõua,
 Opi wirgast Wenekeelt,
 Ära eksti Eesti teelt!

Edasi, isamaa, edasi!
 Oma jumalate juhil,
 Edasi, rahumaa radasi,
 Targa Taara silme sihil,
 Ilmarise silma ringil,
 Wanemuisekenal kingil,
 Kosu kaswa kangemaks,
 Sirgu sina suuremaks!

Edasi, Eestimaa, edasi!
 Piigu, kiigukenal keerul,
 Piigu lendes edasi

Hue aja armsal meerul,
 Walgusele wahwast rühi,
 Wärdjat wäge wälja pühi!
 Öige õpetuse teel
 Saagu mehiseks su meel!

Edasi, isamaa, edasi!
 Oma rahwause piirel
 Edasi, Eesti, edasi
 Päästja päikse kuida kiirel;
 Weere, weere Wene poole,
 Ainsa armu andja poole,
 Sinna weere wirgem weel,
 Piigu lendes linnuteel.

Edasi, isamaa, edasi!
 Oma Eesti olu hoides,
 Piigu leinata edasi,
 Pidid paremada püüdes,
 Tõua jõudsalt mehe meelel,
 Edasi su emakeelel,
 Hku õige õnne sees
 Edene su elu wees!

Edasi, Eestimaa, edasi!
 Dase sammud kärnem käia,
 Edasi, heideldes, edasi
 Peterburi poole püia;
 Tuuled tormid wastu tulgu:
 „Edasi!“ See ikka olgu
 Sinu puhas püha püid,
 Sinu suurem sõna, hüid!

Sellele.

Oh Eesti neiu, sa mu meelel
 Kii soe, sünnis, südamlik,
 Su armas laul mu emakeelel
 Kii ärras, hale-armulik

Teeb ihku, heldet ihaldust,
Mull rõemu, armu, haledust.

Su hääle hõbe-kellakene
Mu rindadel teeb tilinat,
Su keeleheide, hellakene,
Loob hinges ime helinat.
Mu mustad mured ära sööb,
Mull lõbust lõo laulu lõöb.

Su kõne magusam kui mesi,
Su kena kerge keelega,
Mull sulab süda, silmis mesi,
Arm möllab mõtte, meelega.
Ei tea hüidi ülemat,
Ei armast sundi suuremat.

Su ime ilu, hella neiu,
Nii nännik, nägus, neitsilik,
Ei marmorist saa wälja raiju
Nii uhket kuju meistri pilk.
Mu kena, kallts, kuldne lind,
Sa toredam kui luulelend.

Mu harjumata laulu hüidi
Mull ära pane pahaks sa,
Mu wiilimata laulu wiisi
Sa sõbralikult wabanda.
Eas' sinust Gesti Schillerid,
Weel ärdam laulda Herderid.

Oh oleks Wanemuise wiisi,
Mull Kungla kandle kaunim keel,
Ma kukuks sulle kuldseid hiisi
Ja toredam' teeks templi weel:
Sull templi diamantidest,
Ja kirik kalliskiwidest.

Su pähä paneks pärli-krooni
Ja kallist koidu kullasta
Teeks ma su ilul hiilgawat trooni,

Et Ämarikust uhkem sa:
Siis paistaks säraks sädemel,
Teeks ihku igal südamel.

See luule linn meil lühendama
Saaks igawust me elu teel,
Üks ülem side ühendama
Meid armu haljal elu weel.
Su hellas armus elada,
Oh peaks see tund ju tulema . . . !

Kuid minu wennal waew ja walu,
Mu öde õhkab nututeel;
Mu omadel weel ohu elu,
Mu piiga pisar weereb weel:
See murrab armu haljast pund
Ja sulub minu laulu juud.

Weel wintsutatamad formid tuuled
Mu nõuta nõtra wennakest,
See lõpetab mu rõõmsad luuled,
Witib silmawette wiiskest;
See kisub keeled kandelilt,
Witib hella wiisi wiulilt.

Pärnus 1858.

S u e t a j a l e .

Mu kaunis kallis kaswataja
Ja südamlikum sünnitaja,
Sind tänan, helde isamaa!
Mind kiigutasid omas süles
Ja kaswatasid kaunilt üles,
Mu hella ema, Eestia!

Ma imesin su heldel rinnal
Ja mängisin su pühal pinnal,
Kui kena kaunis kannike.
Mul õitses sinu armu õue,
Mind toitis sinu püha põue,
Mu neis'lik, nägus nännike!

Ma annan muisu sinu suule,
Sind ülendagu minu luule,
Mu lahke ema, Piimia ;
Sind kiitku minu kandli keeled,
Su mõnu mõisiku Eesti meeled,
Mu imetaja, Eestia !

Mull jäägu kalliks sinu kaisu,
Su hella arm ja magus muisu,
Su kena keeruline keel ;
Su leina ruttu lõpetagu,
Sind õnnes õitsma õpetagu
Su Wanaisa helde meel.

Mind elustab su ilu, jumil,
Mind waimustab su neits'lik nimi,
Su lahke laulu toonike ;
Sa olid lapsel kena kiige,
Küüid paistad mehel — eha läige,
Mu püha piiga peenike.

Oh paista koidu kulda palgel
Ja õitse hõbe õrnal walgel,
Mu lahke, lõbus Piimia ;
Ja Taara tamme warjul wilul,
Sa ela, hülga eha ilul
Weel toredamalt, Eestia !

Tambowis 1871.

Oh õitse õnne õhus !

Oh õitse, õnne õhus,
Mu kulda kodumaa,
Ja liigu, lõbu lehus,
Mu ilus Eestia !

Sa wangiene waga,
Su suiku sureta ;
Oh ärka, ära maga,
Ja wõitle mureta.

Kes tegi sulle litga,
 Kus on su ilu jäänd,
 Miks Taara püha piiga
 Su erkus otša saand?

Kas sortsi sula mesi
 Sul langetõbe tõi,
 Ta nõia miha mesi
 Su priidust ristiti tõi?

See mõllis wana wara
 Su pühailt pöuedelt,
 Rõik ilu ehted ära
 Su rõõmsailt rindadelt.

Ja alasti sa maha
 Jäid wangi, walusse,
 Su neits'lik kena keha
 Sai orja-ohusse.

Sind puusärki sõnus
 Sorts sõge sõimuga
 Ja kirstu kinni punus
 Meel ahelatega.

Raudrüütli riide lasu
 Jäi kirstu kaane pääl,
 Ei anna see sull asu,
 Meel ristiks rinna pääl.

Sull sõda, orjus liiga
 Küll tegid, Taarataim,
 Ei lõpnud siiski ära
 Su wägew elu mõim.

Oh tõuse koidu kujul
 Sa hauast ülesse,
 Ja kutšu muistsel muiul
 Su lapsi sülesse!

Siis kaob piin su pinnalt,
 Mu ilus Cestia,
 Ja leina lint su rinnalt,
 Lesk Linda, leinaja.

Siis tõuseb õnnis luule
 Su sülest, isamaa,
 Ja rõõmu kannel kõlab
 Su rannal, Piirvia.

See pidu pea tuleb
 Sull Peterburi poolt,
 Su Keisri süda põleb
 Su vastu armus säält.

Iu isalikult kannab
 Ta sinu eest suurt hoolt,
 Sull abi, armu annab
 Ja seisab sinu poolt.

See on su uhke Olew,
 Mis ammu ootad sa ;
 Su kallis kange Kalew,
 Su püha Päästija!

1864.

W a n g i s.

Wangirauas, nagu hauas,
 Puhkas Cesti meheke,
 Mõeral pinnal, piina põues,
 Närtsis nagu leheke.

Kurbdus kole rinnus oli,
 Märisedes õhkas hää,
 Silmawest weerdes tuli
 Rahwatanud palge pääl:

„Oh kui hirmus on mu elu,
 Rinnus raske lein ja piin ;

Häda, oht ja wangi walu
Koledalt mind kurnab sin.

Puhtas õrnas Cesti õhus
Kaunilt üles kaswastin,
Wanemate armulehus
Õnnelikult õitse sin.

Helel häälel, emakeelel
Paulsin, lõbus lõoke,
Luhal, laanel, lapse meelel
Rukkustin kui kääoke.

Sain ma meheks, kuulsin nuttu,
Isamaa mull orja õös;
Abi saata talle ruttu,
Püüdsin mina sõnas, töös.

Sääal mu pääle wale süüdi
Tõstis pahur Baltia,
Mind kui metsalindu püiti,
Panti raudu armuta.

Sest ma, kaugel kodu pinnalt,
Walumoosse waotud,
Kaugel heldelt emarinnalt,
Ohu hoosse upatud.

Tugew terwis, nobe noorus
Weer'nud wangi walusse;
Erkus, wiskus, käre kärmus
Langend leina lainesse.

Põske puna, pale walgust
Kole põli kolletand;
Jooksjat jume, silma selgust
Pikad piinad peletand.

Miks sa mind, oh Jumal, jätnud
Eluks ajaks abita?
Miks nii üleliialt mõtnud
Piinata mind armuta?

Sina tead, et ilma süita
 Kannatanud kaua ma;
 Kas sa lased walet mõita,
 Alekohut hõisata?

Anna andeks, et ma rumal
 Hurisedes tõstan häält;
 Häda ohk, oh helde Jumal,
 Hõrgestanud minu meelt.

Maigista su miha leegid,
 Piina pikkust lühenda,
 Wangivalu liiad löögid —
 Meidigi mul wähenda.

Miks nii rasket riski toonud
 Hõuta nõdral üle jõuu?
 Miks nii wäga rängalt löönud
 Mind su püha wägew nõuu?

Selle walu, waewa järel
 Tuleb meelegeitew tusk,
 Selle pika piina päral
 Lõpwad otsa lootus, usk.

Siis jääb hiljaks sinu abi
 Ilmasüita õhkajal,
 Tõuseb hirmsam häda, häbi
 Sinu poole õhkajal.

Kas weel homate palun, õhkan
 Papselikult sinu pool',
 Ehk sind põlgan, naeran, wihkan
 Käies eksti-usu teel?

Haledaks läks Looja süda,
 Täis sai kannatuse aeg,
 Päästis wiimaks ära teda,
 Priiks sai Eesti mehe poeg.

Priiks sai ühes Cestiraja,
 Pihuks löödi orjapiits,
 Taewa tänu laulukaja
 Tõusis nagu ohvri suits:

Ei me kohku walus, waemas,
 Jäädaw priius meie maal,
 Meil on mägew Jumal taewas,
 Kõrge Keiser trooni pääl.

O h a r m a s t u s !

Oh armastus, su wäe wälgi löögid
 Löö lendes Liimi rajale
 Ja heida enda helled hiltgwad leegid
 Kui pikned Cesti piirile!
 Löö põlema sääl puhta piiga põue,
 Tee neiu rinda lõkkele;
 Las' loidata ta neits'lik õnne õue,
 Tal peim-püüdi pilluta;
 Las' noble nool su wõbu minnast käia,
 Tal kaasa ihku kaswata.
 Ta süda wõtku minu wastu lüta,
 Mu armul wastu kajada,
 Sa kulda keelel neiu kõrwu hüia:
 „Aeg armu juttu ajada!“

Elagu mu isamaa!

Elagu mu isamaa
 Inka Cesti meelega,
 Kuulsaks saagu kodumaa
 Oma kena keelega!

Ela heldelt, Cestipind,
 Minu hella ema-rind,

Ela ikka ilusalt,
 Hülga ehal heledalt!

Kosu, kasma, Piivia,
 Taara tütar terane;
 Öitse, ilus Cestia,
 Piivi öde örnake!

Wanaisa helde meel
 Toogu tulewikus weel
 Cesti edul' kuldсед raad,
 Cesti majal' rahumaad!

Targa Taara tamme all,
 Wanaisa warju all,
 Olgu uhke olewik,
 Tulgu torem tulewik!

Mu ainus armastus.

Mu ainus armastus
 Ja heldem ihaldus
 On olnud hoolega
 Su õnn, mu isamaa.

Mu armu örnem öis,
 Meid köidab kulda köis,
 Su õnn — mu õnne tipp,
 Su häda — leina lipp.

Jah, ikka, Cestia,
 Mu meeles seisad sa,
 Ja elades ei saa
 Sind unustama ma.

Kui jõuab surmatund,
 Siis andku õnnist und
 Mul omas süles weel
 Su helde ema meel!

M a n i f e s t.

Kuule, helde isamaada,
 Kuule, kulla kodumaada,
 Kaugelt ärrast häälekesta,
 Leina lopsse loulukesta,
 Sõbra sõna südamlikku,
 Paulu heli ikulikku!

Kuule, kulla kodumaada,
 Wanemate wahwa maada,
 End'ne rahu rajakene,
 Kalewide katnu paika,
 Pimeduse piina paika,
 Walu hoogude ojake,

Piina pisarate järwe,
 Lese Linda leina järwe,
 Pika piitsa pidu paika,
 Wilets silma wete weeri,
 Hale ägamise ääri,
 Leina laine rannakene!

Weere, weere Wene poole,
 Sõua, sõua Soome poole,
 Soome-sugu, noorem wenda,
 Olgu hariduse juhti,
 Wanem, wahwa Wenewenda,
 Politika filmashti.

Kes sind päästis kurja kaisust,
 Wõera ebaarmu haisust,
 Orja-ohu hoogudest,
 Otsa teeb su ohkamisel,
 Ringib wanal wabadusel
 Eesti pinnal elukest.

Siis saab otsa orja hirmu,
 Saksa heilik eba armu,
 Kaob sinu kiskendus.

Wabaduse walgel läigel,
 Algab orja elust haigel
 Isamaal uus hüwadus.

Siis sul tuleb tõine lugu,
 Suuremaks saab sinu sugu,
 Elavamaks sinu elu,
 Siilgamaks sinu ilu,
 Jumalikuks sinu jume,
 Koidu karwa sinu kume.

Siis su pojad ühes nõusfa
 Ehitavad ühes jõusfa
 Tared Taara tamme alla;
 Siis on wenna armul asu,
 Kodu pinnal kaunim kasu,
 Hõisk on Eesti õuedella.

Mu piigale.

Eesti neidu, peenet piiga,
 Siidi lindu leinab liiga
 Tasa minu mõte, meel.
 Ehk küll kallix kaugel oled,
 Minu mõttes, meeles elad,
 Esmene armuhool.

Kena kelmi, kuldakägu,
 Sulle laulan armulugu,
 Paari linnul parajal'.
 Millal lõpeb lein ja ootus,
 Täis saab ammuagne lootus
 Sule süngil sär ajal?

Pääd mul katab walge lumi,
 Kadund ära noorus, jumi,
 Siisgi rinnus kewade!
 Palawalt lööb soontes meri,
 Rind, see möllab nagu meri,
 Mõtlen su pääl, kallike!

Räheb päike läänes laoja,
 Tunnen pisarate sooja
 Põskel maha woolawat.
 Ja ma küsin: Selge päike,
 Kas weel ootab Tema mäike
 Oma ormast Aadamat?

Ehk on mõnel tõisel juba
 Ehitud ta armu tuba,
 Muisutud ta õrnem huul;
 Mõi kas sinu kuldseid kiired,
 Ohtu eha wiimsed wiired
 Hülglwad tema hauapuul?

Ilus linn.

Ma tunnen ühte ilust linna,
 Äht kindlust kõitge kenamat.
 Oh, raske rada leida sinna
 Ja lukus tema wärawad!
 Ta ilud üle walli walge
 Meid meelitawad mahedalt,
 Kui läbi koidu kulda palge
 Kõik rõemu luuled lahedalt:
 See on üks kuulus kuldne linn
 Ja linna nimi — neitsi rind.

Sää! imelikus heldes walges
 Arm hülgab meile ilusalt,
 Ta eha, elutaewas selges,
 Meil särab ime heledalt.
 Sää! kaunis kuu, kulda palgel,
 Ta üleilmisel heldusel
 Meid kutsub kõrge waimu walgel
 Maailma porist puhtusel.
 Sää! kutsub külla helde hool:
 See — armu puhast püha wool.

Ja üle walge walli kaugel
 Meil paistab tore tornitipp,
 Ta tipul lehvitamas kõrgel
 Üks imeline hiilgaw lipp.
 Ta wärwid wikerkaari karwal
 Säält sädemetes särawad,
 Ta hiilgab nõnda imewärwil,
 Et kõdigil silmad pimestab,
 Et maatjal wabin, ime hirm,
 Ja tema nimi — neilsiarm.

Silm aimab ühte Serawiimi,
 Ta lehvitamas linna pääl
 Ja kahte kallist Kerubiimi,
 Nad wahiks linna walli eel.
 Üks ingel lendab ümber linna
 Ja otsib ohus ootajat
 Ja heidab heldust siia sinna,
 Kus aimab armu oisijat:
 See „iseenda ohwerdus“
 Ja „kõik maailma kaunistus“.

Siin hellal hütul, mahel mujul,
 Arm jõuab omas eluwees
 Ja ilusamal ingli kujul
 Ta lehvitamas linna sees.
 Küll imelik on tema selgus,
 Ta puhtus pühadusega,
 Ta hingelt paradiisi hiilgus
 Käib wälja wälgu iluga,
 Et kõik maailm kui kulla sees
 Ja tema nimi — armastus.

Oh armu linn, sa meile waewas
 Siin paistad üle ilmamaa,
 Kui päike, meie õnnetaewas,
 See kalli kulla kuhjaga.
 Önn sell, kes jõuab sinna linna
 Ta õnnehõlma hõiskama.

Uks kena Keerub, see saab sinna
 Su pühast templis teenima ;
 Ei keegi mu, ei tolm, ei põrm,
 See — altril pühitsetud arm.

T ö l d.

Tõld tuhat nelja till, tõll, tõll,
 Käib küla poole kill, kõll, kõll :
 Suur kindral, wahwa sõjameees,
 Auus Eestipoeg säääl istub sees.
 Ta oma wanematel lääb,
 Tolm tõlla taga tiiru lööb.
 Heist lahkus tema noorelt weel,
 Rakskümmend aastat sõja teel
 Käis kaua mööda wõerast maad
 Ja teenis Keisert, kodumaad.
 Ju paistab templi torni kukk
 Ja oma küla metsatukk.
 Ta süda tuksub, rõõmus meel,
 Ja pisar weereb palge pääl :
 Oh tõtta, tublim tõllake,
 Ja kõla, kõwem kellake ;
 Löö rõõmsat laulu, postimees,
 Ma warsti isa maja ees.
 Kell waikis „till“, tõld seisma jäi !
 Aur hobuste pääl keeru löi.
 Poeg mäe miisil wäledalt
 Läks tõttes tuppä toredalt ;
 Mõek tiras järel „tilts“ ja „tõlts,“
 Kuld kannus kõras „kilts“ ja „kõlts,“
 Tutt tore kiikus kübaral,
 Kuld paelad, tressid riitel
 Ja hõbe narmad õladel,
 Auurahad, ristid rinna ees
 Ja nõöbid kuldsed kuue ees :
 Ei tunnud teda mitte üks.

„Meil ütle, auus wäesaks,
Kes kõrge kindral olete,
Mikspärast meile tulete?“

„Teil poja käest tõin kirja ma,
Ta terwe, terwitab teid ka:
Ta teenib auusast wäe pääl,
Ja minu suurem sõber sääl.““

„Oh kallis, kunas kodu ta
Saab meie toeks tulema?“
Poeg pandis palge ette kätt,
Ei jõudnud hoida filmawett.

„Mul tema nimi, keel ja meel
Ja teie oma weri weel;
Ei tunne, oh sa helde aeg,
Ma ise olen teie poeg!““

„Me poeg, me wend!“ kõik hüüdsiwad,
Suud talle anda püüdsiwad
Ja emal — rõemupisarad,
Käi poega prisket, ilusat.
Kad istwad taas lambi walgel,
Rõem rohke helgib igal palgel,
Ja ainu üksi tõlla sees
Käib kodu poole postimees.

W j ä t k a s s e.

Jää Jumalaga, Cestimaa,
Mu armas, helde isamaa!
Sind nuttes filmameega
Küüd Jumalaga jätan ma.

Pean kaugel' maale minema,
Saan mõeral pinnal surema,
Ei ole lootust selle pääl,
Et saan sind ilmas näha weel.

Mu süda lõhkeb waluga,
Et wangi riides jätan ma

Sind maha, armas kodumaa.
Oh raske raudus lahkuda!

Mis on mu suur ja raske süüd,
Et kannan seljas wangirüüd,
Et paistab wangitorn ja haud,
Mu kätel kõlisesmas raud . . ?!

Kui suurem kurjategija
Nüüd ahelates kätega
Sind Jumalaga jätan ma,
Mu kallis kaunis kodumaa!

Sind juba noorelt nuttenu,
Jään ilma süüta ikkema,
Su järel järgest leinama
Saan ikka ikul Eestimaa!

Ei kuule enam emakeelt,
Ei leia eest ma Eesti meelt,
Ei kõla Eesti kõne sääl,
Ei helise sääl Eesti hääl!

Mu rinnus ikka elama
Saad lahke lõbus Liiwia,
Mu kõrwus kaunilt kõlama
Jääd igaweste, Eestia! —

Hõnda laulis leinameelel
Rauakandja hale hääl,
Wiimist korda kurwal keelel
Oma heldel isamaal.

Tõeks läksiwad ta sõnad,
Tema wiimne laulu hääl,
Kurwad etteaimu sõnad,
Surti waene wõeral maal!

Wilets, süüta kannataja,
Küll said kurbdust koledalt,

Suudust, nälga, valu waewa
Kiusajatelt kibedalt!

Kiüll saab õiget palka kätte
Wangistaja wale waim,
Õuad Looja kohtu ette,
Lõpeb ülekohtu wõim.

Sinu valu, sinu waewad,
Sinu suur ja raske rist
Kaua mälestamaks jääwad
Eesti wendadele wist.

Õhtu kaste sinu haual
Kastku õitswaid lillepäid,
Eesti piiga tänupisar
Sinna ei saa kastma neid.

I s a m a a l e.

I.

Mu armas isamaa,
Ju noorel põlwel ka
Sind armastasin ma
Kuis kohus — teoga!

Ma nägin sinu werme . . .
Ja tõstsin sõna, sõrme
Siis julgest sinu eest,
Sind päästa häda seest.

Mul wiletsus sai osaks
Ja süita, laim weel lisaks
Mu armu teo eest
Su wõera isa käest.

Ei kahelke ma seda,
Mull' ütleb puhvas süda,

Et püha kohut mees
On täitnud sinu ees.

Sa kuulsid minu hüüdi,
Mu lõbus Riivia,
Oh, meie püha püüdi
Lõi pahur Baltia!

Mind kava wangis peeti
Ja raudus ümber weeti.
Siin menis pikale,
Rist oli otsata.

Sää! Wene arm ja õigus
Mu rauad puruks lõi
Ja wangi keldri hauast
Mind päewa walgel' löi.

Ja wabaks kõrge Keiser
Tei püha isamaa,
Kõng murtud teopiitsad
Said katki armuta.

Ma nägin piina valu
Ja haawu sügawaid;
Küüd näen ma prisket elu
Ja päewi paremaid.

Küüd oled uus ja waba,
Mu ilus isamaa,
Ei sind nüüd enam taba
Su pahur Baltia.

Ei saa ma küll wist sinna,
Su õnne nägema!
Küüd siiski hauda minna
Mõin mina rahuga!

II.

Oh Mene senat, sina,
Mu elu päästija,
Ei unusta sind mina,
Mu kange kaitseja.

Kolm korda puhtaks mõistid
Mind male süüdidest,
Mis funkraud jonnil tõstid
Mu pääle koledaft.

Siis priisel tahtel jätsin
Sind maha, isamaa,
Ja Wenemaale tõtsin
Mut kodu oisima.

Küll raske, raske oli
See lahkumine sult,
Ja ilmawete woli
Weel weel ei lahku mult.

Ei saa sind enam näha
Ma elus ilma pääl!
Su elu hülgame eha
Ka mulle särab sääl.

Weel ida poolta punun
Su pähä pärjakeft,
Sull auu sõba panen
Ma rinda lilledest.

Ei ole külmaks jäänud
Mu truu armastus,
Waid suuremaks weel saanud
Ta tugew tõsidsus.

Kui õige õnnemägi
Mull paistad kaugelt sa,
Ma waimus sinu ligi,
Mu helde Gestia.

Riist rängaste mind löi,
 Hing siiski sisse jäi,
 Mull Jumal appi töttis,
 Mu palwet kuulda mõttis.

Kui sina aga käsiks,
 Ei mina ära väsiks,
 Su eest, oh Eestia,
 Weel kannatada ka.

Sind teenib ikka weel
 Mu süda, keel ja meel,
 Sind ilendama auul
 Saab ikka minu laul.

III.

Et unustud ma saanud
 Mu mere wendadest
 Ja põlgatumaks jäänud
 Su targaißt talmedest —

Sest pole mitte süüdi
 Sull, helde isamaa,
 Waid mitme mehe püüdi
 Pean pahaks panema,

Kes ennast ehitawad
 Säääl mõera teoga,
 End kiites kehitarwad
 Su orja õõga!

Mu lihtsad, lahked wennad
 Wiist weel ei põlga mind,
 Piht talumees on tunnud,
 Kuis armastasin sind.

Su kirjameeste kiitust
 Ei ole tarwis mull,
 Ma annan ajawitust,
 Mu künniweli sull.

Kui minu laule seest
 Sa tunned Eesti meest
 Ja Eesti waim neil sees,
 Siis olen rõõmus mees.

Kui sa su wenna häält
 Ei põlga Wenemaalt,
 Seft saab mull üsna küll,
 Muud pole tarwis mull.

Las' targad targail laulda,
 Üks kägu kiita tõist,
 Mull lust on sulle laulda,
 Ei hooli mina neist.

Mu kasumeli, weel
 Ma lihtne, labane,
 Seft laulab sull mu keel:
 Ma sinu sarnane.

Jää terweks, armas wend,
 Ei tea, kas näen weel sind,
 Kuid surma tunnini
 Sull tuksub minu rind.

Kui kuulen iial ma.

Kui kuulen iial ma
 Su nime, isamaa,
 Siis imewäega
 Jään hellalt heljuma.

Arm keha kiigutab
 Mul ingli käega,
 Rõõm rinda liigutab
 Mul waimu wäega.

Mu ülem ainus arm
 Su õnn, mu isamaa,
 Mull pühaks sinu põrm
 Jaab ikka, Cestia!

Ra surmasuigus meel
 Sind kiidab minu keel,
 Suu laulab sulalt sull:
 Saa kalliks kalmuks mull!

Polikarpus.

„Käi, timuk, kärmeit wangikotta,
 Weel kuni rahwas turul koos,
 Too ristipiiskop pilgul ette,
 Siin awalikult rahwa ees
 Peab ära wanduma ta keel
 Kut oma usku täna weel!

Kui oma usu hullul hool
 Siin tõrgub weel ta mäsfumeel,
 Ras' sureb sõge tules sääl
 Paraegu puurtida pääl,
 Hääks hirmuks rahwal rumalal
 Ja häbiks poodud jumalal!

Siis täidetud saab keisri käsk
 Ja kaob Naatsareti usk.“
 Mii hüüdis pagan wihast säält,
 Kohtunik kohtu järje päält.
 Ja kohe wangitornist säält,
 Sat piiskop toodud jalapäält.

Hall, haige mana kargu nõal
 Müüd tuli tornist tuikudes
 See nõuta nõder, nälginde näol,
 Polikarpus — kõrrel kõikudes.
 Rist peos — piht piina mermedes,
 Usk kiwikindel südames.

Käed ristil, silmad igatsedes
 Tal vaatwad ärdalt taewa pool,
 Hääl laulab tasa wärsedes —
 Tal polwe usklik huulte pääl.
 Ta nõtra käikl kärmendes,
 Rööb teda timuk tõukades.

Kõik kannatab kui talleke,
 Ei nurise ta hääleke.
 Onn õndsus paistab rahulikult,
 Ta pühalt palgelt palujalt,
 Ilmsüütus hiilgab imelikult
 Ta heldeilt ingli silmadelt.

Ta maga waikne waimukuju,
 Ta hõbe juuksed, õnnis muju
 Neil südant ärdaks tegiwad,
 Kes teda iial nägiwad.
 Kuid siiski kuri kohtunik
 Ja timuk werehimulik
 Weel läiwad külmaks kiusu sees,
 Ei ehmatanud ingli ees.

Ja pagan hiiüdis: „Omaft patust,
 Hüüd wannu walju häälega
 Su Jeesust ära, rahwa pettust,
 Kes eksitab sind taewaga.
 Su hullus — uue usuwärk,
 Ei ole muud, kui — mäsu märk.“

„Kõik muud sa nõua minu käest,
 Ei Teda iial ilma pääl,
 Mu Jumalat, mu Häästjat tõest
 Ei salga mitte minu keel.“
 Nii maga waikselt wastutas
 Ja julgelt Jeesust tunnistas.

„Sa hullustaja! Eks sa näe
 Siin tuleriita turu pääl,
 Kui tõrgud, pahur, põled pea
 Sa tuleleegi laines sääl!“

„Ei lahuta su tule leegid
 Mind minu heldest Jeesusest,
 Ka kõik maailma valu löögid
 Sest ainsast armu hallikast.
 Kui piinaks ja mind igamest,
 Ei siiski mina lahku tasi!“

Müüd püüdis kohus hääga
 Ta usu väge määrata,
 Maailma hüüde auuga
 Veel eksitada ingelta,
 Kuid pagan märkas hääbiga,
 Siin piin ei jaksa aidata,
 Et palju suurem Jeesu arm
 Kui valu, waem ja tule surm.

„Kui kuuled kohtu, keisri käsku,
 Kuis kohus auusal atamal
 Ja naerad Naatsareti usku,
 Miid rooga Rooma jumalal,
 Saad auu ja kiitust keisri poolt,
 Suurt raha rikkust riigi poolt.“

„Kõik ilma hüüded, keisri kiidud,
 Ei katkesta mu usu köit;
 Miks asjata veel aega viidad?
 Eks tulgu tuli, wiimne mõit
 Ja lõpku igaw elusõit,
 Mull hiilgab õndsja põlve koit!“

„Su usu möllu, märatsemist,
 Müüd tuleriidat pühitse,
 Me jumalate naermist, põlgmist
 Sääal leegis leina, kahetse.
 Mii, timuk, teda riida pääl,
 Las' pöörane ta põleb säääl!“

Mii pagan hüüdis, timuk läitis,
 Miiis rauka üles riida pääl'
 Ja teda tulba külge köitis,

Õi magat werd weel waluteel.
 Ta usku naeris naljaga
 Ja tõstis tungalt tulega.

Weel kõlas kohtu järje päält:
 „Kui Jeesust salgad, pääsed säält!“
 Hääl helde helkis riida päält:
 „„Mind võta kurja ilma päält!
 Auu kiitus sull, mu Jeesuke,
 Mii mind su hõlma õndsaste!““

Hüüd näitas pagan sõrmega,
 Riit loitis tules tormiga.
 Weel kaua kanges tulekaaris
 Jäi Polikarpus puutmata,
 Ja kiidulaul kui ingli kooris
 Weel helkis riidalt leinata.

Ta hülgas ingli ilu sees,
 Kui leek ta ümber keeru löi,
 Weel tules hõiskas õnnis mees:
 „„Ei Jeesukest ma jätta mõi!““
 All kuuldi rahva nutu häält
 Ja rõõmu laulu riida päält.

Tuul, tuli wingus, puuriit langes,
 Ju watknes kiltja keeleke,
 Weel läbi tule leegi tungis
 Piiskopi hele hääleke:
 „„Oh Jeesus võta ülesse
 Mind vastu oma sülesse,
 Ei tea nad, mis teewad nüüd:
 Neil Jumal anna andeks süüd!““

Pilw peitis päikest, pikne kärkis,
 Suits langes lainel laiali;
 Tui walge, waga walgul kerkis,
 Priti, puhas, püha, pilwile.
 Mii kiwi kindlaks piiskop jäi,
 Hing kannataja krooni sai.

L i s a.

Meil ilmutasid ilusalt,
Et usk sin ussist üle käib,
Ja näitased meil nägusalt,
Kuis õige õndsast surra mõib.

Su usu suurus soendagu
Su surma tunni tundijaid,
Su hülgam eesmärk elustagu
Kõik ristilipu kandijaid!

Zimmermanni järele wabalt.

Jõua, helde isamaa!

Jõua, helde isamaa,
Wana jõuu jõulule.
Kõnni kenal, kergel keerul,
Hue armsa aja weerul
Oma Wene wenna poole,
Wana wabaduse poole,
Kuni kulda koidu järel
Taewa serma selgel säral
Hilgwalt ida elumeesst
Tõuseb paike pilwe seesst!

Rõõmsalt, rõõmsalt, isamaa,
Selged filmad tõsta sa!
Sul kulda koitu kuulutab
Ja ämarikku hääletab,
Et juba agu algamas,
Sul eha ilus hülgamas;
Kel eha hülgab heledalt,
Sel tõuseb päike toredalt;
Maata, Wene trooni päält
Tõuseb tema sulle säält!

1861.

Teeruti laul.

Müüd Jumalaga, isamaa!
Sind kaitsma, kallis kodumaa,
Su pojad rõõmsast ruttavad
Ja waenu wastu tõttavad.

Meid kutsub kalli Keisri käsk,
Su priidus, püha ristki usk.
Hääl meelel lähme nende eest,
Weel kuni wiimist Cesti meest.

Las' Pooja omaist heldusest
Meid wõitu saada waenlastist:
Siis uhkelt uue auuga
Sind ehitame, isamaa.

Kuld kodumaa! Wõid rahuga
Su pühal paigal paisuda,
Weel kuni tuksub meie rind,
Jääb waenust wabaks sinu pind.

Jää Jumalaga, isa sa,
Ja ema, Cesti hellad ka;
Ja jätke, sõbrad, sõsarad,
Me pärast nutupisarad.

Jää Jumalaga, armsam weel,
Müüd isamaa ja emakeel:
Kiüll ehitame, isamaa,
Su pääda wõidupärjaga.

Ei enne näha eluga,
Me ihka sind su iluga —
Sa ärgu olgu orjamaa,
Waid waba wanaisa maa.

Kui wäärab meid ehk waenlane,
Saad muile Cesti muld, ja kuld:
Siis otsib omal Cestlane
Weel sõjasuitsus surma tuld.

Jah, isamaa eest magus surm!
 Ja kui meid katab võeras põrm,
 Siis mäleta veel leinaga
 Meid ema armul, Eestia.

Kes ta on?

Meema männa metsas haljas
 Ahke ratsa hobu seljas
 Sõidab üksik sõjamees.
 Mere kaldal jõe ääres
 Saunakene wete weeres
 Seisab sõitja silma ees.

Kuuse alla koperdamas,
 Oma paati parandamas
 Näeb kaldal kalameest:
 „Tere, tere, taadikene!“
 „„Jumal appi, isakene!““
 Soowib sõitja südamest.

Kuidas siin sul metsas elu,
 Kas on jões hästi kalu,
 Ous sul ligi müügipaik?
 „Looja wetes küllalt kalu,
 Müümisega waew ja walu —
 Kaugel kaladega käik.

Maata, võeras, sija sija,
 Millega veel piitan mina,
 Näe, mis tegi pommi pauk:
 Rootsi pääle salamahhti
 Tegid Wene Peeter jahti,
 Tuli pauk ja paadil — auk!

Sõitja ruttas ratsu seljast,
 Wõttis saage, kirwest haljast
 Wana käest kärmeeste.

Paikas pilgul paadi keha,
Tegi talle tüüri taha,
Ätles wanal lahkeste :

Isakene! Paat ju valmis,
Mea mette, ole rõõmus,
Sõida rahus kalale.
Meere jälle wete teele,
Heida Peetri õnne pääle
Kiistad rõõmsast meresse.

Ruttu oma hobu mõttis,
Ära kaugel metsa sõitis
Paadi parandaja mees.
Palja pääga paadi juures
Seisis palwes, mõttes suures
Wanameesi mure sees :

„Küll on härmas kirme tööle,
Heida Peetri õnne pääle ?
Puusepp, see on imelik,
Mäost kohalt kuninglik !

Kes ta on ? Sa ime asi,
Kas ehk oli tema ise ?
Jumal hoidku, mis ma tegin,
Mistist wilets Keisrit nägin,
Lasksin paati peranda !

Maikowi järele.

S i n n u k e.

Ei sin Looja linnukene
Tunne waewa, muret, tööd ;
Lahke lõbus lõokene
Lendab lauldes oma teed.

Pesa pika aja pääle
Ei ta endal ehita :

Päewal tõstab rõõmsast hääle,
 Tõsel oksal uinub ta.

Tõuseb hommikune päike
 Idaft uue iluga,
 Linnukene lauludega
 Võtab teda tereta.

Kemade ja sui, need tõtavad
 Rõõmsast mööda lendajal,
 Tuleb talw, ta tormid matwad
 Loodust lume kätte all'.

Inimestel ohu olu —
 Tõd on pikad pimedad,
 Linnukesel ilus elu —
 Lõuna laaned lahkemad.

Sinna lendab üle mere,
 Marjamaale magusal';
 Peiab sooja toa, tate,
 Lõuna rajal lõbusal.

Oh, et linnuke ma oleks,
 Lõbus, rõõmus löoke,
 Temoga ma sinna lähöks,
 Kussa lehkab lilleke.

Puschkini järelle.

Priidusele.

Kui Wene pikne pilli lõi,
 Ja Eesti rahwal elu tõi,
 Su puusärki purustas,
 Ja kalmu katki käristas:
 Siis tõusid hanaft heledalt,
 Kui wõidu keerub kenamalt.
 Ei jõudnud wahi kade meel
 Sind takistada wõidu teel.

See kõwa kõue karakas
 Sind, kange Kalew, äratas,
 Su wahid maha wirutas
 Ja toredalt sind teretas.
 Su wangistaja wärises,
 Haud wälgu löögis särises —
 See walgustas su orja ööd,
 Lõi pihuks pimeduse tööd.

See oli osaw pikse löök,
 Su wangistajal walus leek,
 Tal tormil tuksus toores rind
 Ja põrises pikk Balti pind.
 Su otsast langes orjamärk,
 Su seljast walus wangi särk,
 Kui walge imehele tipp
 Ju lehwitab su mõidu lipp.

Oh tere, wana wabadus,
 Sa Eesti elu lõbudus!
 Nüüd meie pinnal pestu,
 Ja walgusel meid esita.
 Siin olgu sinu kodumaa,
 Siin kasvata su lapsi sa
 Ja üle laia ilmamaa
 Sa wala oma walgust ka.

Olgu waenu, mõitlust, sõjakära,
 Ei me nüüd sind käest anna ära,
 Seni wahwast mõitleme su eest,
 Kuni ilmas wiimist Eesti meest.
 Hülga ikka Eesti elu teel,
 Kuni ilmas kõlab Eesti keel,
 Kui ei kuulda enam Eesti häält,
 Lõpe siis ka sina ilma päält!

Britiduse püha mälestuseks 1869.

S a u i d.

Kord kärme kibe rutuga
 Ja peris pika wiisaga
 Aht hani karja aeti
 Ja turu tunniks tötati :
 Siis löiwad wiisad „wips“ ja „wops“,
 Neil sulge pihta „sips“ ja „sops“.
 Just peris peene wiisiga,
 Ei aetud neid armuga.
 Kõh, mis sääl imestada ees,
 Sest turul' tõttab iga mees ;
 Kus kasu loota kauplejal,
 Ei anta hani karjadel
 Sääl üksti selga „sips“ ja „sops“,
 Waid sulastel ka mõni lops.
 Kuid hanidel on uhke meel
 Ja kiitust nõudis nende keel ;
 Kes wastu tuli teel,
 Ehk keda märkas meel,
 Sel ligi püüdiswad
 Ja nõnda hüüdiswad :
 „Ei ole õnnetumat,
 Meist wenda wiletsamat,
 Ei ajajat meil halwemat,
 Mõi olla koera kurjemat.
 See lopits loobib lobinal,
 Meil witsu selga sibinal,
 Ei anna auu me kerele,
 Ei pidu peenel' perele,
 Kes küll õiguse pärast
 Suurt sule seisust, särast
 Peaks peenelt paluma
 Ja seljas taluma.
 Me sellest kuulsast konnast
 Ja wanast wahwast wonnast,
 Kes oma wahwa rinnaga
 Ja hani raswa hinnaga

Rord Rooma linna päästivad,
 Metsmehi ära wõitsivad.
 Sääl meie juurdel julgetel
 Ja wahmail wana isadel
 Ka tänupidud peeti,
 Heid auuks ümber weeti."

"Mis eest siis, konna kõputajad
 Ja lustis sulge soputajad,
 Te endal auu ahnitsete
 Ja rüütli seisust rühmitsete?"
 Neilt küsis mööda mineja
 Ja kisa imeks paneja.

"Ju wanast meie wanemad . . . !"

"See tõsi, olen langenud —
 Mis tegi teie lend,
 Hääd punnis pugu, rind?
 Mis tulu tõiwad tiivad,
 Mõi sigidusta siivad?"

"Ei meie mingit midagi
 Ei teinud hääd weel kedagi —
 Kuid meie wahwad wanemad . . ."

"Ah, jätke rahul wanemad,
 Had tänu saiwad tööda mööda,
 Neil auu anti asja mööda,
 Kuid teie mitte millelgi,
 Ei teinud häada lilllgi:

Miks auu siis omal hiiate
 Ja tänutähte püiate?
 Teid rõhub laiskus,
 Teil raswast raiskus,
 Ei saa teist muule hääd,
 Kui laual' peene praad.
 Hüüd oma wahwa rinnaga
 Ja hani raswa hinnaga
 Te minge mehed sinna
 Ja wõitke tühja linna
 Ning täitke kõhtu,
 Saab näljal õhtu.

Kes seda lugu latemalt,
 Pääks pajatama pikemalt
 Ja annaks ruumi lisale,
 See ajaks hanid kifale.

Elagu Eestimaa, elagu!

Elagu Eestimaa, elagu!
 Rahkelt laulu hää! kõlagu,
 Kõlagu kulla kõlinal,
 Helkigu hõbe helinal,
 Tõusgu toonil tuumakalle,
 Weergu wiisid wiisakalle
 Eesti keeles kenadalta,
 Eesti hääles ärkamalta,
 Endisel Eesti ilulla,
 Taara tammiku wilulla,
 Wõsudel wõimu walagu,
 Elagu, Eestimaa, elagu!

Elagu Eestimaa, elagu!
 Nimi kõrgelta kõlagu,
 Kõlagu koolide koos,
 Kõlagu teaduste toas,
 Paistgu päiksel põhja poolta,
 Siilgamalta Eestimaalta;
 Tarkuse taewa serwas,
 Seisgu auusast tõiste kõrwas,
 Olgu auus igal ühel,
 Meelepärast igal mehel,
 Paulus Kõuella kõlagu:
 „Elagu Eestimaa, elagu!“

Paunamesselaul.

Oh hinga, helde Cestimaa,
Sa paras Balti paunamaa,
Ma walwan su eest murega,
Oh suigu, suigu, sure sa!

Meel maga liialt, Piivimaa,
Su orja unes rahuga;
Sa waga witsa wingu maa,
Sa ära ärka, aru soa,
Et wabadus ja walgus on
Siin ilmas iga hinge õnn:
Ei puutu see ju sinusse,
Waid Balti papa peresse.

Sa soe saksa sauna maa
Mu kaisus kana kannata,
Sa Balti wana paradiis,
Oh tuleks sull weel witsa wiis!

Kui aamad aga walguswood,
Siis kaotad sa unehood,
Pääd rutuste mul rahutuks,
Mu käsü all weel härsttuks.

Sind mina kaunilt karjatan
Ja targaste sind tarwitan
Ja walwan su eest ohuga,
Mu kena kõrge kõhuga.

Jää Cestlastele ikumaaks,
Neil mõisanurmel nutumaaks,
Jää lambaks lahke Piivimees
Ja orjaks oma olu sees.

Üks ristikene rõhub mind :
 Su Wene wenda püiab sind
 Ju äratada unewäest
 Ja päästa mõera isa käest.
 Sind hoidku Issand selle eest,
 Ja waigistagu Wene meest!

Miks sa nutad, noori neiu?

Miks sa nutad, noori neiu,
 Iked, ilus isamaa?
 Kus on jäänud sinu peiu,
 Priidust taga leinad sa?

Mäletad sa endist aega,
 Ilu Eesti pinnalla?
 Mäletad, kuis raudse wäega
 Sunniti ta surema?

Tema kalmul kaebad leske,
 Ohkad taewa isa pool,
 Mõtad peiu hauda peske
 Walu pisarate wool.

Paulad liiga leinalugu,
 Iked Eesti hiitedel,
 Kahetsed su kallist sugu,
 Kaebad kurtles Kalewil.

Ära nuta, noori neiu :
 Pea Peterburi poolt
 Tuleb sulle peene peiu,
 Kannab armul su eest hoolt.

Wene wenno ärras süda
 Rõpetab su leinamist,

Aimab ammu sinu häda,
 Kputab ju ohkamist.

Maat, ju niidul, nurmel lehvib
 Wahwa Wene kotka tiib,
 Ilul Eesti pinda ehib,
 Mõidul, wabadusel wiib.

Tänu, Wene kange Kalem,
 Taksub sulle Eesti rind;
 Täewas manemate malem
 Hõiskab: Waba Eesti pind!

A r m u l e.

Oh arm! Mind aita sõtta sõita
 Su imewäel wägewalt,
 Su abil armaft linna wõita:
 Mu piiga põue palawat.
 Mii unes teda lilleradu,
 Kui linnud laulwod koidikul,
 Tall igatsust wii õhtu kodu,
 Tä ilu süita hommikul.

Tä kõigist kõige ilusam,
 Mu päikse paiste palawam!

Pas' sinu peenel pillimängil
 Mind wäärata tä wärawat,
 Su tuletungil, sulesängil
 Mind leida linna särajat:
 Siis neiu pehme walge käsi
 Pöõb ümber kaela minule,
 Ei temo õrnad huuled wäsi
 Mind musutamast hellaste.

Siis ilm mul sula kulla sees,
 Tä hõiskan õntsalt Eedenis!

Mu neiuke, kui lõuna päike
 Mul lahkelt vastu naeratab;
 Ta silmis hingab ihaläike
 Mis minu armu sütitab;
 Mu kõrw kui kuuleks imeheli
 Siis üle ilma heijuwat,
 Kui linnu laulus, metsa mühas
 Ja wete woodes kohawat:

Kõik ilmas muu on tühi põrm,
 Siin kõige parem neiu arm.

Küll kuningal on rikkust, wara,
 Ma siiski temast rirkam mees:
 Kõik kullahiilgus, tähtsära
 Jääb kõrwal' minu neiu ees!
 Hüüd seisja, kuu, ja päike, püst,
 Kui wanast Israeli aal.
 Mikspärast? Ära seda küst,
 Kui ilus neid mu rinna naal.

Hüüd kaduda võib aeg ja ruum,
 Mul osaks arm, mis keem ja kuum.

1859.

J g a t s u s.

Oh õhtumaa, mu õnnemaa,
 Mu ilus Eesti isamaa!
 Sääal on see püha piir ja rada,
 Kus õitsefin su õuedel,
 Sääal südamesse armusade
 Mul waos sinu wainudel,
 Sääal esimesel armuhool
 Su muru mulla pinna pääl
 Mu süda suples armu tees,
 Ma olin hõiskel õnnis mees.

Silm ujus armu merda mööda
 Ja süda hõiskas õnnemaal.
 See ajake ju ammu mööda,
 Ma kaugel võera pinna pääl,
 Kuid siiski õhkan iga õhtu
 Su järel, õnnis õhtumaa,
 Kus hella arm ja õnnis õhtu
 Mull hiilgasivad iluga,
 Kus Piirvi neiu wagal walgel
 Mind kahel käel kallistas,
 Ja Cesti piiga heldel palgel
 Mul armuriiki amaldas,
 Edeni ilu ilmutas,
 Ta mahedusel meelitas,
 Ja kenadusel keelitas.
 Sest õiget õrne iluga,
 Suurt priidust rohke rahuga
 Sull soowin, õnnis õhtumaa,
 Mu armu läikim Läänemaa!
 Ja sinu noortel neidudel,
 Su puhtail, peeneil pligadel
 Suurt tuhat terwit südamelt
 Ja sada armu haledalt
 Weel weeretan teil Wenemaalt,
 Ma õhtu ehal Ida poolt.
 Te õitsge õige õnnega
 Ja rahu, lusti, rõõmuga
 Weel eha iluks Cestimaal,
 Ja rinna ehteks Piirvi raal!
 Teil Taara tarkus püha püüdi
 Ja waba walgust walagu,
 King Aku õiget õnnehüüdi
 Te elul heldelt jagagu,
 Ja Wanaisa helde meel
 Teid saatku hellalt eluteel.
 Koit kinkigu teil kulda keelt
 Ja oma kuldse kuue kume,
 Ja Amarik teil ärrast meelt

Ja oma õrna jooksjat jume,
 King Manemuine muisutagu,
 Ta kulda kandlil kaisutagu
 Teid kaunikest kallilta,
 Ja Ilmarine ehitagu
 Ja kenadamait kehitaagu
 Teid neiud neitsilikulta!

S u g e j a l e.

Müid arvan, armas lugeja,
 Mu sülesõidu sõnuja,
 Mu regi laulu löömine
 Ja looga luule loomine,
 Ei meeldi sinule wist küll
 Mu piina pisarate pill,
 Mu wangivalu wana will,
 Ja endne Eesti tiriilil.
 Küll Eestlane mu laulud ruttu
 Saab unustama homme wist,
 Peaks Jumal ka mu waese pattu
 Nii unustama usinast!

2.

Ma laulan iseenesel,
 Mu Eestiale endisel,
 Mu saatusele salajal
 Ja ajaloole haledal,
 Mu kõwal teele kõledal
 Ja elukäigil kibedal:
 Best on mu toon nii tõsine,
 Mu wiis nii siimawesine.

3.

Weel siiski sinna sirupit
 Päks weidikene viirukit
 Ja kogemata mahedust
 Ja armu tantsi tahedust:
 Arm wanatagi wankstatab
 Ja tare ümber tantsitab.

4.

Mees mõtles nurmelt noppida,
 Weel lille rinda toppida,
 Ja armu püüded õrnemad
 Tal täitsid põue palamat,
 Hääl hullu andis awalduft,
 Tõi ilma ette saladust,
 Luul lendas luhal lippama
 Ja marja maale hippama.
 Ma jooksin juhmilt järel weel,
 Kust liqi saada linnuteel;
 Wiis wiskas wiimast wilksu weel,
 Hääl näitas hanna otša teel.

5.

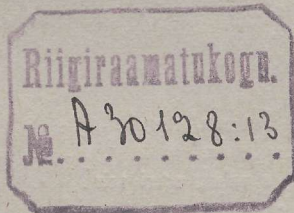
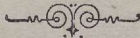
Müid lõpeb luule õnnis õhk,
 Mu armusõja sarwe puhk
 Mu sugusõtsil saledal
 Ja armulikul haledal,
 Mu roostnupul nobedal
 Ja õnne õiel hõbedal,
 Mu elujoogil jumekal
 Ja heldel ebajumalal.
 Jää sõtsi sirgeks, sigine
 Ja armu aatel' ligine,

Kui tuler uue luoga,
 Siis ela hella suoga:
 See pale küll nii neitsilik,
 Noh, ilusam ja emalik.

6.

Kõik eluaeg ma laulu lõin
 Ja trükimustast puhtaks jäin,
 Sest laulu siis lapselik,
 Mu luulenisa neitsilik.
 Mist maene warsti musta saan,
 Ilmsüütusest ilma jään,
 Siis kaob lahkus lapselik,
 Mu luule nisa neitsilik.

S i s u.

	Lehek.
Teretus	3
Wanemuisele I. II.	4
Edasi, Cestimaa, edasi!	6
Hellale	7
Imetajale	9
Oh õitse õnne õhus!	10
Wangis	12
Oh armastus!	15
Elagu mu isamaa!	15
Mu ainus armastus	16
Manitsus	17
Mu piigale	18
Ilus linn	19
Tõld	21
Wjätkasle	22
Isamaale I. II. III.	24
Kui kuulen iial ma	28
Dolikarpus	29
Tõna, helde isamaa!	33
Mekruti laul	34
Kes ta on?	35
Linnuke	36
Priidusele	37
Hanid	39
Elagu Cestimaa, elagu!	41
Wanameelse laul	42
Miks sa nutad, noori nein?	43
Armule	44
Igatfus	45
Lugejale	47

A 30128:13

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00043411 4